

גבולות היחידה: דברים ל"א פסוקים א'-ח'

נושא היחידה: פְּרַדַּת מֹשֶׁה רַבְּנוּ מִיִּשְׂרָאֵל וְהַעֲבֵרַת הַמִּנְהִיגוֹת לַיהוֹשֻׁעַ.

מספר שיעורים: 1

כותב: עינת ריינוס

הסבר כללי: משה מזכיר לעם כי הוא עצמו איננו עובר את הירדן, ומחזק אותם תחת הנהגת יהושע.

פתיחה

ניתן לפתוח בתרגיל קצר: נחשוב על מורה/ מדריך שהתלמידים מחבבים במיוחד וקשורים אליו. נפנה לתלמידים ונאמר להם שלפני שנתחיל בשיעור, אנו רוצים להודיע הודעה קצרה. נספר להם, שאותו מורה/ מדריך נאלץ לעזוב את בית הספר, באופן פתאומי, מסיבות אישיות. ניתן מקום להערות התלמידים ולהבעת התחושות שלהם. אחר כך נסיף ונאמר, שלא ידאגו, כי כבר נמצא לו מחליף. גם כאן, ניתן לתלמידים מקום להביע את חששותיהם וכו'.

נבקש מהם כעת, להתחיל בשיעור. (בהמשך השיעור, נתייחס לתרגיל זה).

עיון בפסוקים

נקרא את פסוקים א'-ב'

נשאל: מה, לדעתכם, מרגיש העם כשהוא שומע דברים אלו ממשה?

למה הפרדה הזו קשה כל כך? (ניתן לערוך רשימה של הצעות על הלוח)

נסכם: משה היה כמו אבא לעם כולו - הוא ליווה אותם בימי העבדות הקשה במצרים, עמד מול פרעה, בישר להם על בוא הגאולה, דאג להם למזון ולמים בשנות המדבר, שמע את בקשותיהם, ונתן להם את התורה מאת ה'.

ומצד משה, מה הוא מרגיש, לדעתכם, לפי הפסוקים?

בואו נראה כיצד מפרש רש"י פסוקים אלו:

נקרא יחד את דברי רש"י לפסוק ב':

אנכי היום - היום מלאו ימיי ושנותיי. ביום זה נולדתי, וביום זה אמות.

לא אוכל עוד לצאת ולבא - יכול שתשש כוחו?

תלמוד לומר (דברים ל"ד, ז'): 'לא כהתה עיני ולא נס לחה'.

אלא, מהו 'לא אוכל'?

- איני רשאי, שניטלה ממני הרשות וניתנה ליהושע.

מהפשט נראה לנו שמשה עייף, זקן. זה בדיוק הפוך ממה שמעלה רש"י!

רש"י בעצם אומר שאין דבר כזה שלמשה 'לא היה כוח' - זה מודל לחיקוי של מנהיג, שכל עוד

הוא בתפקיד, הוא עושה כל אשר ביכולתו להנהיג את העם ולפעול למענו, וגם כנראה, מקבל מה' כוחות מיוחדים לשם כך.

נסביר: משה, למרות גילו המבוגר, עדיין עם כוחות ויכולות של הנהגה. אלא שהקב"ה החליט, בעקבות חטאו במי מריבה, לקחת ממנו את התפקיד ולהעבירו ליהושע.

הצעה: ניתן לבקש מהתלמידים לחשוב על דוגמה למנהיג כזה, או על מצב דומה בו הם לקחו אחריות על הכלל ולא הפסיקו גם כשהתעייפו: תחרות בכיתה, עזרה בבית עם אחים צעירים וכדו'.

פסוקים ג'-ח'

נקרא פסוקים אלה (בקול או בזוגות בשקט).

נבקש מהתלמידים לסמן או להעתיק את המילים ואת הביטויים המסמלים **חיזוק ועידוד**.

בסיום, **נאזין** לביטויים שרשמו התלמידים, **ונשאל:** למה יש צורך לחזק את העם?
ונסכם: עם ישראל עומד על סף שינוי גדול - המעבר מהמדבר לארץ ישראל בהנהגתו החדשה של יהושע. זאת לאחר שהם התרגלו, במשך שנים רבות כל כך, לאישיותו של משה רבנו ונקשרו אליו.

נזכיר, כי משה מעודד **גם את העם וגם את יהושע**.

נסכם ונאמר: זוכרים איך היה לכם לא נוח עם ההודעה בתחילת השיעור, על המורה שעוזב? לא פשוט להיפרד מאדם קרוב, מוביל, שמשפיע עליכם. וגם, קשה לחשוב על דמות אחרת שתמלא את מקומו.

כאן גם הזמן לומר לתלמידים שהמורה לא באמת עוזב וכו'.

נשים לב, כי בתחילת פסוק ג', לפני שמשה מספר לעם על ממשיך דרכו, הוא מזכיר את ה': "ה' אלוקיך הוא עובר לפניך..." זאת כדי לומר לנו כי הקב"ה הוא המנהיג האמתי שמנחה לנו את הדרך. משה היה **שליח** של ה'. שליח טוב ונאמן, אך עדיין שליח. וכך גם לגבי יהושע, מתואר כי "ה' הוא ההולך לפניך..." - הקב"ה הוא המוביל, והמנהיג מביא לנו את דבר ה'.

הצעות להמחשה

ניתן לתת לתלמידים לבחור לעצמם 'דמות' מתוך העם שבמדבר (ילד קטן, נער, זקן, בעל מקצוע, אהרון וכד') שמגיבה לדברי הפרדה של משה. נבקש מהתלמידים לכתוב שניים-שלושה משפטים למשה - דברים שהיו רוצים לומר לו או לשאול אותו.

מסרים והפנמה

גדולתו והתמסרותו הנדירה של משה רבנו לעם ישראל, כשלמרות גילו המופלג הוא חזק ומתפקד.

עניין הזהירות מצדיקים שמייחסים כוח והצלחה לעצמם ואינם מכירים בכך שכוחם בא להם מאת ה'.

מבט שלם

דברי משה בפרקנו הם יומו האחרון עם ישראל, שעות ספורות לפני שהוא מסתלק.

סיכום

משה מעביר את סמכות ההנהגה ליהושע ומחזק את העם ואתו בכך שה' ילווה אותם תמיד.

הרחבה והפניות למקורות נוספים

120 שנה (פס' ב') - מקובל לברך ביום הולדת.

ניתן להרחיב את הלימוד על דמותו הגדולה של משה - הוא מכונה באופן מיוחד: 'משה רבנו', רק אתו דיבר ה' 'פנים בפנים' בשונה משאר הנביאים, ועוד.

ניתן להרחיב על העברת המנהיגות ליהושע:

כשמשה עולה על הר נבו במדבר פרק כ"ז, הוא אומר:

יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל-בָּשָׂר אִישׁ עַל-הָעֵדָה. אֲשֶׁר-יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֹא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר

יֵצִיֵּא וְאֲשֶׁר יָבִיֵּא וְלֹא תִהְיֶה עֵדֶת ה' כִּצְאֵן אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם רֵעָה

משה מחפש מנהיג שימשיך את דרכו, ומשתמש שם באותם ביטויים כמו בפרק שלנו .

מרגש עד כמה דואג משה לעם. רש"י שם מפרש:

אמר לפניו, רבש"ע גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד דומין זה לזה. מנה עליהם

מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו.

כמה קשה למצוא מישהו שיחליף אותך, שאתה יכול לסמוך עליו. שיהיה מתאים לאנשים

שאתה באמת דואג להם!